

עיטורי ירושלים

סגולות או עבודת ה'

ישיבת 'עטרת ירושלים'

טבת תשע"ד | גליון מספר 88

תוכן

- 3 קורות רבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל | הרב שלמה אבינר
- 7 סגולות, אימות הידיעות | הרב שלמה אבינר
- 19 שות"ים קצרים בעניין סגולות | הרב שלמה אבינר

ישיבת עטרת ירושלים

הגיא 51, ירושלים העתיקה, ת"ד 1076 ירושלים 91009
טל' 02-6284101, פקס' 02-6261528 | www.ateret.org.il

עיצוב גרפי: סטודיו מלך 052-7203050

קורות רבנו

הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל

ערך: הרב שלמה אבינר

הרמב"ם

רבנו הרב צבי יהודה כתב: "הרמב"ם ... הרגיש בעצמו אחריות ... לכל ישראל ... היה מובן אצלו שבתור מחנך של כלל ישראל הוא מחויב להשמיט דברים מסתוריים או דברים על גבול המסתורי. עניינים מעורפלים הם סכנה לציבור הגדול הכללי, לכן ראה הרמב"ם חובה להשמיטם ... הרמב"ם לא הזכיר שדים ועין הרע, לא מפני שהכחיש את קיומם אלא מפני שנזוהר והסתייג מפרסומם בכל ישראל" (שיחות הרב צבי יהודה בראשית עמ' 259).

ברכת כהנים המונית

מצאנו עוד 'סגולה בדוקה'. בחול המועד פסח וסוכות מתקיימת ברכת כהנים המונית בכותל המערבי, על פי דברי ספר 'הרוקח' שכתב: "אם היו שלוש מאות כהנים עומדים בהר הזיתים והיו אומרים ברכת כהנים, היה בא המשיח". אך כאשר נשאל רבנו הרב צבי יהודה מה דעתו בנידון, השיב שכל עניין כלל-ישראלי כגון זה אינו יאה שיהיה יזמה פרטית, אלא צריך להיות מסודר יחד עם הרבנות הראשית לישראל. עוד הוסיף ואמר שעם חשיבותו הנוראה של בעל 'הרוקח', גם הוא יודה שדברי חז"ל עומדים מעל דבריו, ואצלם מצאנו סגולה אחרת לגאולה ולישועה. בצבא דוד, על אף היותם צדיקים, נפלו בקרב מפני שהיו ביניהם דלטורים. אך בצבא אחאב, על אף היותם רשעים, לא נפלו בקרב מפני שלא היו ביניהם דלטורים. זאת הסגולה הגדולה: שמירת הלשון ואהבת ישראל (עיין שיחות הרב צבי יהודה - במדבר, עמ' 40).

(כתב ר' ברוך גפנר בספר עולמו של חסיד: בימי מלחמת ההתשה הרב מנחם מנדל

גפנר ישב על יד הכותל ונזכר בדברי מדרש תהלים (מזמור ז), "מיום שחרב בית המקדש, אין יום שאין בו קללה. אמר רב אחא: אם כן בזכות מי אנו עומדים? בזכות ברכת כהנים." וכתב בדברי הימים (ב פרק ל) שחזקיהו המלך ערך ברכת כהנים וברכתם התקבלה בשמים. ובספר חסידים (ס' תרל) מתאר הרב יהודה החסיד טקס שהתקיים בתקופת הגאונים, בו הנהיג רב האי גאון תהלוכת כהנים סביב הר הזיתים, כדי להביא את המשיח. ובספר הרוקח מרומז המנהג, "אם היו שלוש מאות כהנים עומדים בהר הזיתים והיו אומרים ברכת כהנים, היה בא המשיח". לכן, הרב גפנר שחזר הטקס המחודש, אבל לא בהר הזיתים מכיוון שהניח שהקברים שמילאו את ההר מאז ימי הגאונים ידירו את רגלי הכהנים מהמקום, ואף שיער שאילו היה הכותל חשוף ונקי בתקופת הגאונים (ישנן עדויות שבאותה עת היה הכותל מכוסה אשפה), היה בוודאי רב האי גאון מקיים את הטקס שם. הטקס הראשון היה בשנת תשל"א ואחר כך נקבע חמש פעמים בשנה: חול המועד פסח וסוכות, בשבוע אחרי שבועות, ראש חודש אב (יום פטירתו של אהרן הכהן) ובחנוכה. בשנת תשל"ח הוחלט שהטקס יתקיים רק בימי הרגלים - חול המועד פסח וסוכות).

הגולם

עניין הגולם לא הוזכר על ידי בנו של המהר"ל או תלמידיו, ולא על ידי תלמידו רבי דוד גנז, שכתב ערך שלם על רבו המהר"ל בספרו ההיסטורי "צמח דוד". עם זאת, רבנו הרב צבי יהודה סבר שהשמועה יכולה להיות נכונה (שיחות הרצי"ה, חסידות ומתנגדות), ואמר שמצאנו בגמרא שרבא ברא גברא (סנהדרין סה ב), וכן שהגאון מוילנא החל לברוא גולם אך נמנע (הקדמת רבי חיים מוולוז'ין לפירוש הגר"א על ספרא דצניעותא). וכן מסופר על רב חנינא ורב אושעיא שישבו כל ערב שבת ועסקו בספר יצירה ובראו עגל משולש (סנהדרין סג א), ורב פפא היה לו גולם לשמשו (חולין קה א). וכן נפסק בשולחן ערוך שעל ידי ספר יצירה מותר (שו"ע י"ד קעט טו). ומצינו שהיו חכמים שבראו גולם על פי ספר יצירה: רבי שלמה אבן גבירול (עיין דברי רבי אברהם ביבאגו מחבר "דרך אמונה", מובא בספר מצרף לחכמה ליש"ר מקנדיא), רבי אברהם אבן עזרא (פירוש המיוחס לרס"ג על ספר יצירה ב מד-מה) ורבי אליהו בעל שם הזקן אבדק"ק חלם (שו"ת חכם צבי צג). עיין שם הגדולים לחיד"א מערכת א רבי אליהו). ועיין קול יהודה לר"י מוסקאטו (פירוש על ספר הכוזרי ד כה). ועיין שו"ת חכם צבי הדין אם גולם מצטרף למניין (שו"ת חכם צבי שם. ועיין שו"ת שאילת יעב"ק ב פג).

דיבוק

אם נכנס באדם דיבוק, אין דרך אחרת אלא להשביעו שיצא, והאר"י ז"ל מסר לתלמידו רבי חיים ויטאל מהן ההשבעות המתאימות והדרכים המתאימות לכך (שער רוח הקודש עמ' פח). רבנו הרב צבי יהודה קוק סיפר לרב יעקב משה חרל"פ שמרן הרב קוק הוציא דיבוק ביפו בשנת תרע"ב (איגרות רבנו הרב צבי יהודה צמח צבי עמ' מ-מא). הרב חרל"פ התפעל מאוד מן הסיפור וכתב: "ראוי יהיה שהעובדא הזאת בכל הפרטים יוכתבו ויחוקקו לזכר עולם, ועליהם יחתמו כל העומדים שם באותו מעמד" (הד הרי"ם עמ' לב), ואכן, כך נהגו הרבה פעמים תלמידי האריז"ל כדי שיהיה לזיכרון עולם לשם חיזוק האמונה. אך רבנו הרב צבי יהודה לא נהג כן ולא ראה עניין לפרסם את הדבר (צמח צבי שם). הוא העדיף לפרסם תורה ואמונה, יראת שמים ומידות טובות. יתרעל"כ, אחרי שנים רבות ציין רבנו כי המקרה כולו נשתכח מזיכרוננו ואלמלא אותה איגרת מפורטת לא היה נשאר לו זכר מכל המאורע. בסוף אותה איגרת הוא מדגיש שאביו מרן הרב היה "מבטל ערכם של הסיפורים הנ"ל, כי לא בזאת יתהלל המתהלל, כי אם עשות חסד משפט וצדקה והשכל וידוע את ד'" (שם).

סגולה דוידית

בזמן השואה היה רוב הישוב בדעה כי יש לעשות הכל כדי להילחם בנאצים. רוב חברי הארגון הצבאי הלאומי, האצ"ל, סברו בהתחלה כי הסכנה העיקרית היא התפשטות הנאצים. לכן חדלו מפעולותיהם נגד הבריטים, ואף הוחלט להצטרף ליחידות הארץ-ישראליות של הצבא הבריטי, זאת על-אף שהבריטים לא שינו את מדיניותם האנטי-ציונית. בין אלו שהתגייסו היה מפקד האצ"ל דוד רזיאל הי"ד, שבלחימתו בגרמנים בשנת תש"א נפל, במסגרת יחידה בריטית, שרצתה לבלום את המורדים בעיראק שפעלו בהשראת הגרמנים. אחרי שנים הובא לקבר ישראל במדינת ישראל ונערכה לו הלוויה ממלכתית.

רבנו חיבב אותו מאוד וכינה אותו "רזיאלי" ואף כתב עליו הספד לאחר שנהרג בעיראק. רבנו פתח מאמרו בדברי חז"ל על דוד המלך: "בשעה שהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת, וכשהיה יוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ" (מועד קטן טז ב). "סגולה דוידית מיוחדת: עדינות בשעה שעוסק בתורה, וקשיחות בשעה שיוצא למלחמה. כפילות-אחידות היא זו של האישיות השלמה. שני צדדים

אלה אינם מנגדים וסותרים זה את זה, אלא תואמים ושייכים, משלימים ומשכללים זה את זה. מתוך עדינותה של ההתעסקות בתורה מופיעה התקיפות המלחמתית כשהיא מְצוּה ודרושה, - והרי היא גם נמשכת לתוכה וגם מוכיחה למפרע על גבורת-האצילות והוד התקיפות אשר ביסודה.

סגולה זו הופיעה במידה מיוחדת גם בתכונת מהותו של הבן היקר לנו ולכל ישראל. עדינות אופיו ואצילותו הופיעה בכל הדרה בעת היותו עוסק בתורה, כאשר אחרי גומרו את בית-הספר התיכון 'תחכמוני' עלה אלינו אל הישיבה המרכזית. בכל הרצינות האידאלית, תמימות האמתיות ובהירות ההבחנה, שמילאה את כָּלוּ, שקד על תלמודו והתעמק בתוספותיו בצילותא דשמעתתא, מתוך התמסרות של אהבת התורה והכרת-אמונתה הישראלית, הצליח ועשה חיל במעלות קניינה... עדינות-האצילות כללה בתוכה וגלתה מתוכה את תוקף-הרוח והמעש למלחמות ד' של מערכת צבאותיו, - וכל תוקף-עוז נאדר-בקודש זה כלל וגילה בתוכו את שגב שפעה של עדינות-אצילות זו... לדוד הגדול והנפלא רזי-לי!" (לנתיבות ישראל ב, עמ' כט [מהדורת מאבני המקום, ב, עמ' עד-עה]).

סגולות

הרב שלמה אבינר

אימות הידיעות

[הקדמה לספר נר באישון לילה]

1. שלושה מקורות לידיעת האמת

רבנו הגדול הרמב"ם מונה שלושה מקורות אמינים לידיעה האנושית, והשאר הם הבל:
א. שכל
ב. ניסיון
ג. נבואה ורוח הקודש

"דעו רבותי, שאין ראוי לנו להאמין אלא באחד משלושה דברים:

הראשון, דבר שתהיה עליו ראיה ברורה מדעתו של אדם, כגון חכמת החשבון וגימטריאות [=גאומטריה ומתמטיקה בכלל] והתקופות [=אסטרונומיה].

והשני, דבר שהשיגו האדם באחד מחמשת ההרגשות [=החושים], כגון שידע בוודאי שזה אדום וזה שחור וכיוצא בזה בראיית עינו, או שיטעם שזה מר וזה מתוק, או שימשש שזה חם וזה קר, או שישמע שזה קול צרוד וזה קול הברה, או שיריח שזה ריח ערב וזה ריח באוש וכיוצא באלו.

והשלישי, דבר שקבל אותו האדם מן הנביאים ומן הצדיקים.

וצריך לבעל דעה לחלק בדעתו ובמחשבתו כל הדברים שהוא מאמין בהם, ויאמר:

זה האמנתי בו מפני הקבלה [=מן הנביאים ומן הצדיקים],
וזה האמנתי בו מפני ההרגשה [=הניסיון החושי],
וזה האמנתי בו מפני הדעה [=הוכחות שכליות].

וכל מי שיאמין בדבר אחר, שאינו משלושת המינים האלו, עליו נאמר: 'פתי יאמין לכל דבר' (משלי יד טו) (איגרות הרמב"ם מהדורת הרב שילת, עמ' תעט).

2. קבלה מאנשי אמת

גם אם ידיעה אינה מובנת לנו בשכלנו אין לדחות אותה, בתנאי שאומתה מפי אנשי אמת, כדברי רבי מנשה בן ישראל: "וכמו שפתי הוא המאמין לכל דבר, כן לעיקש וסכל יחשב מי שיכחיש המקובלות מפי אנשי אמת" (נשמת חיים מאמר ג, פרק ז).

3. בירור זהיר

אמר רבנו הרב צבי יהודה:

"חוקר אחד גדול בשם פרופסור לפרון, שהיה מקורב לאפיפיור, כתב מחקר גדול על פאראפסיכולוגיה בספר קטן בלטינית: היפנוטיזם וספיריטיזם. הוא אמר שלהכחיש זה קל מאוד, ושבוודאי בדברים עמוקים כאלה יש מקום לטעות, לדמיון כוזב ואף לרמאות. אבל מצד שני אי אפשר לומר שלא היו דברים מעולם, וצריך לברר כל דבר לגופו של עניין. יש פתי המאמין לכל דבר, אפילו למה שאינו קיים; ולעומת זאת יש מי שצוחק על כל דבר. כל קיצוניות אינה טובה בבירור דברים. אבל הוא מסכם: חובת כל אדם הרוצה בהתקדמות האנושות להילחם בכל תוקף נגד התפשטות דברים אלה בהמון, כי הם יכולים להביא נזק חינוכי מוסרי עצום. הוא כותב בתוקף נגד התעניינות בדברים אלו על ידי המונים. אסור לטפח ידיעת הנסתרות בהמון. יש לנסתרות מקום רק אצל יחידי סגולה. ידיעת נסתרות מזיקה למצב הפסיכולוגי, המוסרי והדתי של ההמון" (שיחות הרב צבי יהודה בראשית, עמ' 311-313. עוד עיין שם עמ' 297-298).

הפרשת חלה קבוצתית

כיום יש מנהג חדש לנשים, להתאסף על מנת לעשות הפרשת חלה.

אכן כשאופים כמות מסוימת של קמח יש מצווה להפריש חלה. אך אין מצווה להתאסף יחד, זו המצאה חדשה. יש הטוענים שזו סגולה ללידה קלה, סגולה לפרנסה, סגולה להרבות זכויות וכדומה.

מובא ברמ"א (או"ח רמב) שנהגו לאפות חלה בערב שבת על מנת להפריש חלה לכבוד

שבת, אך אינו מזכיר שנהוג לעשות מסיבת חלה. מכל מקום, אין איסור להשתתף, כיוון שהמשתתפות אינן עסוקות שם בעבירות, ויש למפגש עצמו ערך חברתי. כיוון שהנשים נמצאות רוב הזמן בבית עם הילדים הן צריכות חופש, ובמקום להיפגש בחנות, הן מתאספות להפרשת חלה. כידוע, כל אדם זקוק לחברה, כמו שמובא בגמרא במסכת תענית (כג, א): "או חברותא או מיתותא". אם כן, אם המטרה היא להיות יחד, אז זה מצוין. אך אם המטרה היא להרבות זכויות וכדומה, אין בזה עניין, כיוון שקיבלנו תרי"ג מצוות, ואין צורך לחפש דברים חדשים.

התורה לימדה אותנו מהן הדרכים להרבות זכויות:

תשובה, תפילה וצדקה

1. **תשובה:** כל אדם צריך לעשות תשובה על הדברים בהם נכשל, ורק האדם עצמו יודע במה הוא נכשל. רבים חושבים שאם ישנו את שמם ישתנה גם מזלם, אבל הרמב"ם כותב בהלכות תשובה (ב, ד), ששינוי שם אינו קסם ורק לאחר שהאדם שב בתשובה אמיתית הוא משנה את שמו כדי לומר "עשיתי תשובה ואני לא אותו בן אדם". הר"ן במסכת ראש השנה (דף ג, ב בדפי הר"ף), מסביר את העניין באופן קצת שונה. אדם משנה את שמו, וכל פעם שהוא משתמש בשמו החדש, זה משפיע עליו לעשות תשובה, כיוון שהוא אומר לעצמו "אני יכול להשתנות".

כלומר, גם לפי הרמב"ם וגם לפי הר"ן, שינוי שם איננו תחבולה אלא אמצעי עזר, והעיקר הוא לעשות תשובה אמיתית.

2. **תפילה:** כל אדם צריך להתפלל. מובא בספר מחיצת רבינו (עמ' מג), שכשנפטר הגאון הרב אהרן קוטלר הביאווהו לקבורה בארץ ישראל. באותה שנה נעצרו הגשמים, והייתה צרה גדולה לכל יושבי הארץ. בזמן הלוויה זקן אחד אמר שיש לו קבלה מזקני הדור, שבזמן של עצירת גשמים ופטירת צדיק צריך לקבור עם הצדיק סמרטוט רטוב, וזה סימן שהצדיק יתפלל בעד הגשמים. אכן כך עשו בקבורתו של הגאון הרב קוטלר, ובלילה שאחר הקבורה ירדו גשמים חזקים. כאשר סיפרו מעשה זה לגאון הרב קמנצקי (ראש ישיבת "תורה ודעת" בניו יורק באותו הזמן), אמר שלא זו הסיבה

לירידת הגשמים, אלא שבלילה זה התחילו בכל תפוצות הגולה לומר "ותן טל ומטר", והוסיף: "ומה אתם חושבים, שהתפילה היא קרון של זבל?"

אם כן, התפילה היא סגולה בדוקה.

3. **צדקה:** כידוע, צדקה מצילה ממוות (ע"פ משלי י, ב). מסופר על בתו של רבי עקיבא שנגזר עליה למות ביום חתונתה, ובכל זאת התחתנה ולא מתה. בבוקר שלמחרת החתונה, כשמשכה את הסיכה שלה מהחור בקיר, נמשך אחריה נחש מת דקור בעינו. שאלה רבי עקיבא: "איזו מצוה עשית?" השיבה: "בחתונה עמד עני בדלת, איש לא שם לב אליו, קמתי ונתתי לו את מנת האוכל שלי." אמר רבי עקיבא: "מצוה עשית!" ועל זה דרש: וצדקה תציל ממוות (מסכת שבת קנו, ב).

אנשים מחפשים יומם ולילה כל מיני סגולות וממציאים סגולות חדשים לבקרים, ועוד מוציאים עליהן הון עתק, ושוכחים את העיקר, את מצוות התורה.

מובא בספר דרך שיחה (ח"א עמ' תס-תסא), שסיפרו לגאון הרב חיים קנייבסקי שאביו, ה"סטייפלר", אמר לרבי שבתאי פרנקל שלא ימהר להדפיס את כל ספרי הרמב"ם, כי זו סגולה לאריכות ימים. מסופר עוד על ה'שאגת אריה', שבירך גבירה אחת שתבנה בת-כנסת בחו"ל ובירושלים, היא באה לפני הגאון הרב חיים מוולאז'ין זצ"ל ואמרה לו שכבר בנתה בית-כנסת אחד בחוץ לארץ, והיא רוצה לעלות לירושלים לבנות את בית-הכנסת השני, והוא אמר לה שלא תמהר. אכן, היא עלתה ארצה בגיל מופלג מאוד, בנתה את בית-הכנסת ואחר כך נפטרה. ענה להם הגאון הרב חיים קנייבסקי שאביו לא אמר כך, והוכיח את דבריו ממדרש רבה (פרשת מטות): "אמרו רבותינו, כתיב ביהושע (יהושע א) כאשר הייתי עם משה אהיה עמך והיה צריך יהושע לחיות ק"ך שנה כמשה רבינו ולמה נתקצרו שנותיו י' שנים? בשעה שאמר הקב"ה למשה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך, ואף על פי שנתבשר בשורות מות לא איחר הדבר אלא נזדרז, וישלח אותם משה. אבל יהושע, כיון שבא להלחם עם ל"א מלכים אמר: אם אני הורגם מיד מיד אני מת כשם שעשה משה רבינו. מה עשה? התחיל מעכב במלחמתם שנאמר (שם יא): ימים רבים עשה יהושע את כל המלכים האלה מלחמה, אמר לו הקדוש ברוך הוא וכך עשית הריני מקצר שנותיך י' שנים".

כלומר, במקום לחפש סגולות יש לקיים מה שמוטל עלינו.

לסיכום, עדיף להוסיף זכויות על ידי דברים קבועים וברורים בתורה ובהלכה ולא על ידי דברים שממציאים עכשיו. ד' מכיר את כל הסגולות ובכל זאת נתן לנו את תרי"ג המצוות, ואין צורך להמציא דברים חדשים.

ברוך ד', זכינו שיש לנו תרי"ג מצוות, ועוד כמה סגולות בדוקות: תשובה, תפילה וצדקה, ולהרבות בשמירת הלשון ובאהבת ישראל.

נר נשמה - מנהג להדליק נר לזכר הנפטר

במשנה במסכת ברכות נזכר שאין לברך בהבדלה על נר של מתים (ברכות נג א), אך אין הכוונה שם לנר נשמה אלא לנר שהיו מדליקים לכבוד לווית הנפטר או בשעה שהוא מוטל בביתו.

היו שרצו לזהות את מקור המנהג בצוואתו של רבי יהודה הנשיא: "נר יהא דלוק במקומו" (כתובות קג), אך אין הכוונה שם לנר שיודלק לכבוד הנפטר אלא לנר של שבת (עיין שם).

הראשונים כתבו בשם רבנו אשר שנוהגים להדליק בערב יום הכיפורים "נר או פנס... לכפר על אביו ועל אמו כי כבוד הוא להשם יתברך, שנאמר 'באורים כבדו ד'" (ארחות חיים הלכות ערב יום הכיפורים ס' י"א; כלבו סח), אך הוסיפו: "לפי שצריכין לקרות בספר כל היום וכל הלילה תמיד... וזולת זה לא יראו לקרות בלילות, ועוד נהגו בזה לכבוד השם ולכבוד בית הכנסת על דרך 'באורים כבדו ד'" (כלבו שם).

כלומר, הטעם שהדלקת הנר מכפרת היא משום שניתן להתפלל וללמוד לאורו, וזכות התפילה והלימוד היא המביאה לעילוי נשמת הנפטר. וכתב על כך הראשון לציון הגאון הרב בן-ציון מאיר חי עוזיאל: "ונרות שמדליקין ביום יארציית הוא לעילוי נשמה... והוא בכלל ברא מזכה אבא [=הבן מזכה את אביו], בפעולת מצוה של הארת בית הכנסת שהוא לכבוד בית הכנסת, ולהאיר עיני הצבור בלמודם ותפלתם שמתוך הספר..." (שו"ת משפטי עוזיאל ג או"ח ס' כג. ועיין עוד שם בדברי הרב עוזיאל שמסביר את דברי המקובלים על הדלקת הנרות והאור שמאירים בעולמות העליונים. ועיין עוד בדברי הגאון הרב עובדיה יוסף בשו"ת יחווה דעת ח"ה ס' ט).

ומה שיש הנוהגים כיום להרבות בהדלקת נרות לשם עריכת "תיקונים" ושאר טקסים - נראה שהמקור הוא במנהג שנהגו לתרום נרות לבית הכנסת ולבית המדרש על מנת שזכות הלימוד ותפילת הרבים תזכה את הנפטר. ועיין בדברי הגאון הרב עוזיאל (שם) שכתב שטוב יעשו אם ישתתפו בהוצאות התאורה של בתי כנסיות ובתי מדרשות: "...שמצות הארת בית הכנסת היא מצוה של זכות לעלית נשמה מבחינת ברא מזכה אבא. ולפי זה שפיר מתקיימת מצוה זאת בתרומת נדבה מיוחדת להארת בית הכנסת בכלל בנרות חשמל או שמן". וכן כתב גם הגאון הרב עובדיה יוסף: "ומה טוב להתנדב עבור הדלקת מנורות החשמל של בתי המדרש שעוסקים בתורה לאור החשמל, שבזה יגרום לעילוי נשמתם של הנפטרים. ויהיו למליצי יושר עליו. כי נר מצוה ותורה אור" (שו"ת יחוה דעת שם).

לסיכום: נר נשמה או נר זיכרון אינם חובה ממש, אינם מצווה ואין להם מקור קדום, אבל הדלקתם היא מנהג קדוש שהתקבל בעם ישראל.

סיפורי מופתים

ריבוי סיפורים על גדולי ישראל המתארים מופתים שעשו, תפילות שנתקבלו וניסים שהתחוללו במאמר פיהם.

ברור שגדולי ישראל היו ענקים רוחניים בעלי כוח השפעה עצום על העולם, אך עיקר כוחם הוא בעמל העצום שהשקיעו בעבודת ד', בלימוד תורה ובתפילה. לא משום שחכמים עושים ניסים ומופתים אנו נותנים בהם אמון אלא משום שהם עצמם המופת - מופת של עמל תורה ותיקון המידות, של אהבה ויראה, של יושר וענווה, של אמת ואמונה; מופת של מסירות נפש וקידוש השם.

באשר למופתים ומעשי ניסים אחרים שחוללו רבותינו, כגון תפילותיהם שהתקבלו וגזירותיהם שהתקיימו - ודאי שנקבל את שמסרו לנו רבותינו, אך אל לנו להרחיב את הפתח ולהימשך אחר סיפורים כאלו. אל לנו להפוך את הטפל לעיקר ואת העיקר לטפל.

יש לזכור כי לצד כל הסיפורים על תפילות שהתקבלו וצדיקים שנושעו - לצערנו

רבו גם הצדיקים שנספו ולא נושעו למרות ענקיותם ותפילותיהם. תפילה אינה לחש קסמים, ועבודת ד' אינה כישוף.

נ נח נחמן מאומן

שאלה: מאיפה האמירה החדשה "נ נח נחמן מאומן" שחסידיה טוענים שהיא פועלת ישועות לפרט ולכלל ומביאה גאולה לעולם? מה המקור לכך? ובכלל, האם אין זה מדרכי האמורי?

תשובה: אכן, בתוך חסידי ברסלב יש מחלוקת עמוקה בנדון, האם יש כאן סגולה גדולה או בדיחה בעלמא.

התומכים באמירה טוענים שמעשה שהיה כך היה: לפני תשעים שנה בערך, בשנת תרפ"ב, הרב ישראל אודסר למד בישיבת 'סלונים' בטבריה. היו לו קשיים גדולים של פרנסה, והוא גם היה בודד בתוך הישיבה בתוך חסידי ברסלב, כי היו מעט מאוד חסידי ברסלב ובסלונים לא תמכו בחסידי ברסלב. היה זה צום י"ז בתמוז. מרוב חולשה הקרובה לפיקוח נפש, הרב אודסר אכל. היו לו נקיפות מצפון נוראיות. הוא התפלל, ניגש לספר 'לקוטי הלכות', פתח אותו ומצא את הפתקה המפורסמת המזכירה נ נח נחמן מאומן, אבל הוא שתק ושמר את הפתק בסוד. רק סמוך למותו גילה לקומץ חסידיו. הרב אודסר הראה להם אותו והם נקשרו אליו מאוד. שישים שנה לאחר מכן הוליד גילוי הפתק פלג חדש בברסלב: "נ נח נחמן מאומן". גם בתוך חסידות ברסלב ישנם כמה פלגים, כנהוג בכל הזרמים, שבכל זרם יש תת זרמים. האמירה הזאת "נ נח נחמן מאומן" - הם טוענים - היא סגולה, ויש בה כח לקרב את הגאולה של כלל ישראל. גם אדם פרטי שנמצא במצוקה, אמירת "נ נח נחמן מאומן" תביא לו ישועה. עד כאן טענת האנשים מהפלג "נ נח נחמן מאומן". אגב, ייאמר למעלתם שהם לא נוסעים לאומן.

אבל רוב חסידי ברסלב לא מקבלים את החידוש הזה ואומרים שאין ערך לפתק הזה. הם אומרים, שבזמנו של הרב אודסר היה תלמיד בישיבה בשם ר' יואל אשכנזי, שהיה למדן גדול, איש בדיחות ובקי בכל החסידויות, וכדי לנחם את הרב אודסר, הוא כתב את הפתק והטמינו בספרו 'ליקוטי הלכות'. כאשר הרב אודסר מצא את

הפתק, הראהו לתלמידי הישיבה שכמובן לא האמינו. לאחר מכן, הראהו לראש הישיבה, שפרץ בצחוק ואמר: "זה הכתב של ר' יואל אשכנזי". אז, הרב אודסר גזז את הפתק ונגמרה הפרשה. בגיל שמונים, הראה לתלמידיו הקרובים את הפתקה והם מאוד התלהבו.

גם עשו בדיקת גרפולוגיות, וגיל הדיו הוערך בשישים שנה, שהוא זמן מציאת הפתק, ולא מאה ושבעים שנה לפני כן, בזמן רבי נחמן.

אמנם הראו את הפתק להג"ר משה פיינשטיין ואמר: "דבר נפלא מאד", אך זה לא אומר שיש בו אישור שזה גילוי שמימי. מי שמכיר את הג"ר פיינשטיין יודע שהוא ממש לא חסיד של פתקים וסגולות.

אגב, הפתק נגנב. הוא היה במשמרת אצל הבת של הרב אודסר עד שמישהו רצה לראות אותו וגנב אותו. אבל הצילום נמצא.

לכן, רוב רבני ברסלב אומרים שהפתק הזה הוא שום דבר. לפני זמן מה, מנהיגי חסידי ברסלב - הרב יעקב מאיר שכטר והרב אליעזר ברלנד - כתבו כרוז, שאין ערך לפתק הזה. אם כן, אין מקור לאמירה "נ נח נחמן מאומן", אלא זה דבר חדש.

לגופו של ענין האם באמת יש דבר כזה שאמירת נוסח מקרבת גאולת האומה או מביאה ישועה לפרט? לא ראינו. התורה היא תמיד עבודת ד' בעמל. אין בתורה, אין בגמרא, אין בראשונים ואין באחרונים, סגולות לגאולה. אם היו סגולות לגאולה, כבר מזמן היו מביאים אותו. הרי כל כך הרבה סבלנו ונרצחנו, מאות אלפים ומיליונים. לכן, אין דבר כזה שאם אדם אומר משפט, הוא כבר מביא ישועה. בספר הכוזרי רבי יהודה הלוי אומר, שאצל הנוצרים אומרים משפט וזוכים לעולם הבא. אצלנו צריך עבודת ד'. אין קיצורי דרך ותחבולות. נכון שבגמרא יש כמה סגולות, אבל זה דבר נדיר מאוד, ולא עליו עומד הכל. זה צירוף בטל באלף לעבודת ד'. אנו לא מבינים מה הן סגולות. לא מבינים מדעית, לא מבינים הלכתית, לא מבינים אמונית. אבל כיון שהגמרא מזכירה, אנו מקבלים. אגב, הסגולות האלו לא נפסקו ברמב"ם ובשו"ע. לפעמים בבית יוסף הוא כן מביא. אך אנו לא מבינים עניינים אלו, לכן ודאי אין סברא להוסיף.

מאידך גיסא, שמא תאמרו: אמירה זו היא דרכי האמורי. דרכי האמורי בעברית

רגילה: אמונות תפלות. כתוב בגמרא פסחים (ק"ב, א): אדם ששותה ממים שיש שם עלוקות ומחלות, יכול לחטוף מחלות, לכן צריך שיאמר: שברירי ברירי רירי רי רי, והוא ינצל. לכאורה, זה אותו עקרון שיש בדרכי האמורי. אז איך הגמרא מתירה? אלא, מסביר הרשב"א (בתשובותיו א, קס"ז): אם חז"ל לא היו אומרים שצריך לומר אמירה זו, היא הייתה אסורה משום דרכי האמורי. הרשב"א לומד זאת מהגמרא שאומרת שכל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי. מה זה "משום רפואה"? יש מסבירים שהכוונה לדבר בעל אופי רפואי. הרופא נותן כדור לבלוע, שנראה כדרכי האמורי, אלא שיש לזה סברא רפואית ולכן מותר. יש מסבירים שב"משום רפואה" נכנס גם דבר נסיוני שמרפא גם אם לא מבינים. עדיף להיות בריא בלי לדעת למה, מאשר להיות חולה בלי לדעת למה. יש מסבירים "משום רפואה" - אפילו אם יש לו רק מטרה להתרפא. אין לחסום ממנו את הדרך, גם אם הוא הולך בדרכים כאלה (עיין אנציקלופדיה תלמודית ערך דרכי האמורי).

משמע שהרשב"א הולך לפי השיטה השניה, שיש דרכי רפואה שלא מבינים איך הן מרפאות, אבל עובדה שהן מרפאות. אם כן, לולא חז"ל לא היו נותנים לנו אישור על שברירי ברירי רירי רי, היה אסור לומר זאת משום דרכי האמורי. הסיבה היחידה שמותר לומר את האמירה הזאת, היא משום שחז"ל התירו. אינינו מתווכחים עם חז"ל, אבל עם מה שחז"ל לא אמרו, יש לנו בעיה (אף על פי שזו מחלוקת ראשונים אחרת: יש אומרים שהכל דרכי האמורי חוץ ממה שחז"ל אמרו שמותר, ויש אומרים שהכל מותר חוץ ממה שחכמים אסרו, כגון חוט אדום).

שמה תאמרו: ראינו שלפעמים האמירה "נ נח נחמ נחמן מאומן" פועלת. התשובה פשוטה: יתכן שלאומר תבוא ישועה, אבל אולי מסיבה אחרת (עיין עבודה זרה נה א). מעשה בבחור בישיבה תיכונית, שחילק פתקים לנשים בהריון: "את רוצה בן או בת? מאה שקל ואת מקבלת ברכה ממקובל. אם לא יתמלא רצונך, אני אחזיר את הכסף". במחצית המקרים זה נשאר אצלו... כך גם פה. אולי הייתה לו ישועה, אבל לא בגלל האמירה.

שמה תאמרו: גם אם האמירה לא תביא ישועה במאה אחוז, יש לאדם לאומרה, שאולי זה יעבוד. אלא, שכבר אמרנו, שלפי תשובת הרשב"א, יכול להיות שיש בזה משום דרכי האמורי.

שמה תאמרו: יש אמירות אחרות שהן סגולות. בבראשית רבה (נג ט), ישנה סגולה

בדוקה למציאת אבידה. יש אומרים שאדם יתן צדקה ויאמר שלש פעמים: "אמר רבי בנימין: הכל בחזקת סומין, עד שהקדוש ברוך הוא מאיר את עיניהם. מן הכא, ויפקח אלוקים את עיניה ותרא באר מים, ותלך ותמלא את החמת". בוודאי שאדם צריך סייעתא דשמיא לראות דברים, אבל לא כתוב שאמירת הפסוק היא עצמה משיבה את האבידה. אדרבה, שימוש באמירת פסוק לפתור בעיות יש בו בעיה של לוחש על המכה (רמב"ם עבודה זרה יא יב. ועי' ספר 'טעמי המנהגים' תקסד בהערה).

אמנם גם מרן הרב קוק מזכיר באורות הקודש את השיר המרובע, אבל אין זה שייך כלל לענייננו, וגם לא נאמר שאמירת השיר המרובע עושה ישועות.

קמעות ותמימי דרך

שאלה: כיצד עלינו להתייחס לתופעת הקמיעות המתרחבת והולכת בימינו? מה מקומה בעבודת ד'?

תשובה: כלל גדול בתורה: "תמים תהיה עם ד' אלהיך" (דברים יח ג), וזו מצווה של תורה (רמב"ן ספר המצוות לרמב"ם מצוות עשה נוספת ח. עיין דרוש תורה תמימה). על אברהם כתוב: "והאמין בד'" (בראשית טו ו), והוא נצטווה: "התהלך לפני והיה תמים" (שם יז א).

אמרו חז"ל: "כל המתמים עצמו, הקדוש ברוך הוא מתמים עמו" (נדרים לב א). לכן מי שנמצא בצרה, צריך להאמין בד' ולא להשתמש בסגולות שונות ומשונות.

ישנן סגולות שהן אסורות משום "דרכי האמורי", "ובחקותיהם לא תלכו", ויש שהינן מותרות (שבת סז א. עיין שו"ע או"ח שא כז). אמנם מעיקר הדין קמיעות מותרים (שו"ע יו"ד קעט יב בשם שו"ת הרשב"א). ואכן, לאורך כל הדורות, השתמשו רבים מגדולי ישראל בקמיעות, בזמן הגאונים, דרך הראשונים ועד רבי חיים ויטאל, הבעל שם טוב ותלמידיו ואחרים. אמנם התופעה הייתה תמיד יוצאת דופן, אבל מותרת מעיקר הדין.

בכל זאת כתב אחד מרבותינו הראשונים, רבי יהודה החסיד, בסיום לספרו "ספר

חסידיים": "אין המזיקים מתגרין אלא במי שמתגרה בהם, כגון שכתבו הוא ואבותיו קמיעות או עסקו בכשפים ובשאלת חלום. לכן לא יעסוק אדם בהם. ולא יאמר אדם: אעשה בשביל פקוח נפש בהשבעות וקמיע, כי אין זה חכמה, כי הוא מקצר ימיו וחיי זרעו, ואין דוחין נפש מפני נפש, ונאמר: תמים תהיה. ואין לו אלא תפלה ותחנונים על הכל, וד' ישמרנו וזרענו ואת כל אשר לנו מכל רע מעתה ועד עולם אמן ואמן" (שם סימן תתשעב).

אם קמיעות מועילים הם גם מזיקים. לכן אין לילך בדרך זו, אלא להתפלל מתוך תמימות.

כותב על כך בעל ספר "יעלזו חסידים": "וגדר שלא ישיאנו יצרו לעסוק בקמיעות... וירחיק מגבולו הספרים המדברים בענינים אלו, וכלל גדול אמרו לינצל מכל רע, רעת הגוף ורעת הנפש, רעת העולם הזה ורעת העולם הבא, סמא דכולא בה (התרופה שיש בה הכל): שיכנע מאד, ויבקש מבעל הרחמים שיעשה עמו חסד ומתנת חיים בעבור כבוד שמו".

חכמת הקבלה היא "חכמת האמת", אך מיועדת להיות נלמדת על ידי יחידי יחידים, גאונים וקדושים, ולא לשימושים מעשיים של בני אדם. מי לנו גדול מהארי"ז"ל, הפוסק הראשי בענייני קבלה, אשר תלמידו רבי חיים ויטאל מוסר לנו בשמו שאסור להשתמש בקבלה מעשית (עץ חיים שער מ"ג פ"ב), ושקבלה מעשית נאסרה בכל ספרי המקובלים האחרונים (שער רוה"ק יג ב). אך ודאי טוב לפנות לתלמיד חכם שיתפלל עבורו. כן אמרו חז"ל: "כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים" (בבא בתרא קטז א).

כן כותב רבי יהודה החסיד: "ואין טוב לאדם אלא להתפלל לקדוש ברוך הוא, ואם יצא בדרך לא יאמר השבעת מלאכים לשומרו בדרך, אלא יתפלל לקדוש ברוך הוא בכל צרכיו, ורחום וחונן הוא ונחם על הרעה, וכמה נביאים נהרגו ולא השביעו בשם הקודש אלא בתפלה עמדו. אמרו: אם לא ישמע תפילתינו נדע שאין אנו ראויים להינצל, ולא היו עושים אלא בתפלה" (ספר חסידים סימן רה).

"מעשה היה בתלמידי רבי יהודה החסיד ז"ל שהיה להם לעבור במקום סכנה והוא הזהירם שלא יעברו שם ולא שמעו ממנו ויצאו עליהם ליסטים וניצלו מהם בהזכרת השם. ואמר להם שאם לא יחזרו לאותו מקום הסכנה ולא יזכירו את השם, אין להם

חלק לעולם הבא, וחזרו שם, ונהרגו ולא רצו להזכיר את השם" (שו"ת יכין ובוועז סימן קלה. מובא במקור חסד שם).

עוד כתב רבי יהודה החסיד: "אם יאמר לך חכם אחד או נכרי או ישראל: אכתוב לך קמיע כנגד החן (כדי שתמצא חן), או כנגד שיתקבל דבריך בפני השרים, או אם אמר: אתן לך דבר שתישאנו עליך ותתעשר...לא ישאנו מפני שבוטח באותן הבלים...וכתוב: תמים תהיה כלומר, אם תמים תהיה, לא יהא לך אותן דברים, אלא תבטח בד' אלהיך ותתפלל לו, אם יעשה רצונך, ואם לאו, אין לחשוב - כיון שאין אני נענה, אעסוק באלה הדברים, אלא יחשוב: אם היה נגזר, היתה תפילתי נשמעת" (שם תתש"ד).

תמים תהיה עם ד' אלוהיך.

שו"תים קצרים בעניין סגולות

הרב שלמה אבינר

מקובלים

ש: האם מקובל מסוגל להבין אם אני טמא או טהור כאשר אני מושיט לו את היד?
 ת: האר"י ז"ל כן (עיי' נר באישון לילה 208-211). בעניין ללכת ל"מקובלים" אמר
 הסטייפלר - הם מקלקלים יותר ממה שמועילים, היום אין בכלל מקובלים, "קבלה"
 צריך ללמוד מפי "רב" ואין ממי ללמד קבלה, הם לא יודעים כלום! וסיפר הסטייפלר
 שמקובל אמר לאדם אחד לעשות גורל הגר"א ויצא שאין לעשות את השידוך,
 ואע"פ שהבחור רצה נהרס השידוך - הם רק מחריבים! אסור ללכת אליהם, וממה
 שלפעמים הם מצליחים אין ראייה - כל אחד מצליח פעם, הם אומרים כל כך הרבה
 פעמים וממילא פעם מצליחים. הליכות והנהגות ממך בעל ה"קהילות יעקב" עמ'
 מא - מ"צ).

בקבוק על קבר

ש: יש עניין להניח בקבוק של מים על קבר?
 ת: לא.

הילה

ש: האם נכון על פי קבלה שאפשר לראות הילה של אדם ועל פי זה להכיר את
 האדם?
 ת: לא (נר באישון לילה 119-120 - מ"צ).

טבילה לרווקה

ש: מותר לרווקה לטבול כסגולה לזיווג?
 ת: אין סגולה כזאת ואסור לרווקה לטבול (וכן שו"ת דורש ציון להגר"צ מוצפי: אין
 בזה סגולה וזה דבר אסור בהחלט. עיין באר היטב או"ח שג א. י"ד קפג ו. שו"ת
 הריב"ש תכב - מ"צ).

ציפורניים

ש: האם אפשר על פי ציפורניים לדעת אם זה הריון בן או בת?
ת: הבל.

מופע קסמים

ש: האם מותר להיות נוכח במופע בו יש להטוטן?
ת: כן בתנאי שמסביר שאין זה קסם אלא זריזות ידיים ומדגים זאת בכמה להטוטים (ע' חכמת אדם פטו. שו"ת יביע אומר ה"ד יד. שו"ת יחוה דעת ג סח. בצל החכמה ד יג. שו"ת שאילת שלמה א שלא, בר. נר באישון לילה 281 - מ"צ).

קריאת זוהר

ש: האם יש סגולה לקריאת זוהר בלי להבין?
ת: יש ללמוד ספרים שמבינים (עיין נר באישון לילה ערך תהלים, עמ' 355-356). וכן כתוב בשו"ת דורש ציון להגר"צ מוצפי ללמוד חומש רש"י שמבינים ולא אור החיים שלא מבינים. ופעם נשאל הגרי"ש אלישיב על המנהג שהחלו נשים רבות באמירת פרק שירה, והשיב: "אני אינני יודע מכך, האמהות והסבתות שלנו היו אומרות תהילים, וזה ודאי טוב. הרי פרק שירה זו ברייתא, ואם לא מבינים מה שאומרים אין מזה כלום, מה שאין כן תהילים מועיל גם אם לא מבינים מה שאומרים" (הספד על הגרי"ש אלישיב מבנו הרב אברהם. ריש"א דגלותא עמ' יב. הסוד עמ' מח - מ"צ).

עין הרע

ש: יש לנו רצף של צרות ואמרו לנו שזה בגלל שיש עלינו עין הרע והפתרון הוא להחליף שמות. כדאי? למי לפנות?
ת: כדאי תשובה, תפילה וצדקה. ולפנות לתלמיד חכם אמתי (נר באישון לילה 251. נשאל הגר"ח קניבסקי: האם יש לאדם לחשוש מהיזק עין הרע, ומה העצה בזה? והשיב: בבני ברק אין שולט עין הרע. גם אני אודך ב מח - מ"צ).

שם עם אל

ש: קוראים לי ליאל ואמרו שזה מעורר עליי דינים ושעליי להחליף שמי, כי הוא מסתיים באל.
ת: אין שום בעיה בשם שנגמר באל.
(פסקי שלמה ח"ב עמ' 227. אמנם הגר"ע יוסף מתנגד לשימוש עם הסימט "אל". שו"ת מעין

אומר יב ח, אך לא משום שזה מעורר דינים אלא משום חשש לחילול שם ד' מ"צ).

זכוכית מכוס חופה

ש: האם זו סגולה לזיווג לשמור חתיכות זכוכית של כוס החתן והכלה תחת החופה?
 ת: המצאה חדש
 (וכ"כ הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון: שטויות. והשיב הגר"ח קניבסקי על זה: "לא שמענו".
 סגולות רבותינו עמ' 231 - מ"צ).

טבעת שנפלה בחופה

ש: הטבעת נפלה לחתן בשעת חופה, האם זה אומר משהו?
 ת: שום דבר. סתם החתן התרגש (נר באישון לילה 151. ומעשה שנפלה טבעת ואנשים
 התלחשו: סימנא מילתא. הרגיעם ראש הישיבה: פשוט עוד לא הגיע הזמן... - מ"צ).

יציאת יולדת בלילה

ש: אסור ליולדת שלא עברו ארבעים יום לצאת החוצה בלילה?
 ת: הבל.

השם מרים

ש: אמרו לי שהשם שלי מרים הוא מר או מרירות ומושך דינים ועלי להחליפו.
 האמנם?
 ת: הבל (פסקי שלמה ח"ב עמ' 224. וכן כתב הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון: שמך מרים, ואל
 תאמיני למה שאומרים לך, שקר שקר שקר - מ"צ).

בגדי תינוק

ש: אסור לתלות בלילה בגדי תינוק שעדיין לא בן ארבעים יום?
 ת: הבל.

מסיבת רווקות

ש: שמעתי שמסיבת רווקות עם אוכל ושתייה הוא סגולה לחתונה. האמנם?
 ת: הבל (וכן כתב הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון: שקר מוחלט, הבל ורעות רוח, במקום זה
 תקראו תהילים - מ"צ).

גבירתנו מפטימה

ש: טענה שאמו של ישו התגלתה לשלושה ילדים בעיר פטימה בפורטוגל בשנת תרע"ז, כאשר באחד מן הגילויים השמש הסתובבה סביב עצמה, רקדה והפיצה קרני אור מופלאות, כל זאת לעיני קהל של 50,000 או 70,000.

ת: כמובן שאי אפשר לסמוך על עדותם של שלושה ילדים. באשר לאירוע האסטרונומי המופלא, שום דבר חריג לא נראה במצפה הכוכבים הסמוך, ויש להסביר תופעה זו כרמיית המשפחה או הזיה קבוצתית. אכן גם הוותיקן לא קבע שקתולים חייבים להאמין בכל אלה, אם כי לא אסר (עיין ויקיפדיה ערך Our Lady of Fatima).

מסר מן השמים לבחירות

ש: מקובל אחד קיבל מסר מן השמים בעד מי יש להצביע לראשות העיר. למה רק רבנים ספרדים מקבלים מסרים מן השמים על כך?
ת: שאל מן השמים...

קבר רחל

ש: מה המקור לכך שתפילה בקבר רחל היא סגולה לזרע של קיימא?
ת: אין מקור. כמובן תפילה תמיד טובה ובודאי תפילה על קבר רחל (וכן שו"ת דורש ציון להגרב"צ מוצפי: לא ידועה לי סגולה ומקורה - מ"צ).

ש: מה המקור לכך שתמונת קבר רחל היא סגולה?
ת: אין מקור (וכן שו"ת דורש ציון להגרב"צ מוצפי: אומרים שיש בזה סגולה ואנכי לא ידעתי - מ"צ).

סכין מכסף

ש: מה המקור לכך שסכין מכסף טהור הוא סגולה לפרנסה?
ת: אין (וכן שו"ת דורש ציון להגרב"צ מוצפי: חבל על הכסף - מ"צ).

תוסף לדלק

ש: האם יש בעיה בקניית תוסף לדלק המגביר יעילות המנוע ומונע בלאי?
ת: יש הרבה מוצרים כאלה בשוק ואין להם שום ערך. ויש שגורמים נזק, כדברי הרשות הלאומית האמריקאית להגנת הצרכן (FTC - Federal Trade Commission).

ש: אבל יש מיליונים שקונים מוצרים אלו?
 ת: זו אינה הוכחה.

מוח אחד

ש: בספרים החכמה תשסז ח לג"ר מורגנשטרן נפסק שמוח אחד הוא איסור תורה של קוסם על פי הסיפרי והרמב"ם. האם הרב גם סובר כן?
 ת: נראה שזה אסור משום דרכי האמורי כיון שמבחינה מדעית השיטה חסרת ערך (עיין נר באישון לילה ערך מוח אחד, עמ' 185. שו"ת שאילת שלמה ג שלו. ד רסג).

ש: אם מוח-אחד חסר ערך איך זה שהוא עזר לכל כך הרבה אנשים?
 ת: ככל תרופות וטיפולי הדמה המפיקים אפקט פלצבו (עיין נר באישון לילה ערך מחקרים וניסיון אישי, עמ' 191-197).

ש: מה לגבי טיפול בקינסילוגיה מעשית או אבחון קינסילוגי?
 ת: כנ"ל. זה לא הוכח כמועיל יותר מטיפול דמה. הבסיס הוא אינטואיציות ואמונות (עיין נר באישון לילה ערך קינסילוגיה מעשית, עמ' 284-285).

שכחת הלימוד

ש: שמעתי שיש סגולה אצל רש"י נגד שכחת הלימוד?
 ת: להאריך בחונן הדעת. רש"י עבודה זרה ח א (כאשר היה הרבי מסאטמר בירושלים, תלמיד הלך והתאונן בפניו וזיכרונו חלוש. אמר לו הרבי: מי לנו גדול מרש"י, תעשה הסגולה שנתן לנו רש"י וזיכרונו יהיה איתן וחזק, דהיינו תאריך בחונן הדעת". התלמיד נהפך מאז לבריה חדשה וזיכרונו נתחזק להפליא. טרחו בני תורה למצוא דברים כאלה ברש"י ולא מצאו, עד שהג"ר פנחס עפשטיין - אח"כ ראב"ד של העדה החרדית בירושלים, אמר שזה רש"י הנ"ל במסכת עבודה זרה. עולמות שחרבו עמ' קמח-קמט - מ"צ).

טלית סגולה לזיווג

ש: האם זה נכון שאם רווקה קונה טלית זה סגולה לזיווג?
 ת: אין לזה שום מקור (וכן כתב הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון: לא סגולה ולא רוח של סגולה - מ"צ).

שתי טליתות

ש: האם לבישת שתי טליתות או יותר היא סגולה?
 ת: לא (וכן שו"ת דורש ציון לגרב"צ מוצפי: אין שום סגולה כלל. ומה שהגרח"פ שיינברג - ראש ישיבת תורה אור בירושלים - היה לובש כ"כ הרבה ציציות, יש הרבה שמועות סיפורים. י"א כדי לצאת ידי כל הדעות בהלכות ציצית, וי"א שהתחיל כשביתו הייתה חולה כדי לקיים מצוות בזכותה. הוא אמר: "זה 15-20 קילו של מצוות...". כתב עת "משפחה" יב ניסן תשסח - גיליון 851. אלא זו הנהגה מיוחדת של גדול ישראל, ואין רמז לסגולה בכלל - רשם מ"צ).

מפתח הצדיק הלבן

ש: הומלץ לי להחזיק בלידה את מפתח הצדיק הלבן. זה בעייתית?
 ת: אמנם היה תלמיד חכם וצדיק גדול בשם כזה שהיה תלמיד הרדב"ז ונקבר בצפת. אבל ענין המפתח הוא המצאה. אלא להחזיק בסגולת האמת: תשובה, תפילה וצדקה (בראשית רבה מד יב. תפילת מוסף ימים נוראים - מ"צ).

אדם פשוט עם כוחות רוחניים

ש: האם אדם עם הארץ יכול פתאום להיות נביא?
 ת: לא נביא ולא בעל רוח הקודש. כי אין עם הארץ חסיד, וחסידות היא תנאי לקדושה ורוח הקודש. שערי קדושה לרבנו חיים ויטל ג ח.

ש: אז איך להסביר לגבי מנוח?
 ת: זה היה חד פעמי. וכן אבימלך ואתון בלעם. שו"ת הרשב"א א תקמח.

אדם פשוט יודע נסתרות

ש: האם יתכן שאדם פשוט ירא שמים ידע נסתרות, מה קורה ומה יש לעשות?
 ת: לא. רוח הקודש בא אחרי קדושה וקדושה תלויה בחכמה עילאית. מסילת ישרים כו. והוא כמעט בלתי אפשרי ושייך רק ליחידי יחידים (עיין ספר הברית ח"ב ו א. ז א-ז. וכן בשו"ת וישב הים לרב משה הלל ח"ב סי' יג - מ"צ).

ש: אם כן, איך יתכן שיש יודעי נסתרות שיודעים כל מיני דברים?
 ת: א. אינטואיציה. ב. תחבולה, כגון חדירה באינטרנט. ג. רוח הטומאה, עיין זוהר תרומה קכח א (ספר הברית א יז יב. כתר ראש ו-ז ח. ועיין ספר תמים תהיה לרב משה הלל - מ"צ). ואם אין זו מרמה, אז זה ניסיון. עבודה זרה נה א. אוצר הגאונים חגיגה יד ב.

גילוי עתידות

ש: האם מותר לפנות למקובלים הטוענים שיודעים עתידות?
 ת: מלבד שאלה מנביאים אסור לחקור עתידות ועובר על תמים תהיה עם ד' אלהיך. רש"י
 דברים יח טו. מ"ע ח להוספות לרמב"ן על ספר המצוות. ורבנו יהודה בן הרא"ש אומר
 שעל זה נענשו בגירוש ספרד (שו"ת זכרון יהודה סי' צא. עיין ספר נר באישון לילה 254 - מ"צ).

זוהר פנחס

ש: מה המקור לכך שנשיאת זוהר פנחס בכיס הוא סגולה?
 ת: אין מקור (וכן שו"ת דורש ציון להגר"צ מוצפי: המצאה - מ"צ).

שריקה

ש: האם זה נכון שעל פי קבלה אסור לשרוק בתוך בית?
 ת: הבל (אין שום איסור לשרוק. אך בחו"ל גויים שרקו, אז יהודים התרחקו מזה. וכן מותר
 בשבת. שו"ת שאילת שלמה א קפב. וכן הגר"ד סלוביצי'ק אמר שאין בזה חוקות הגויים
 והוכחה מההיתר בשבת בשו"ע או"ח שלח, שמותר בשבת, ואין בו משום משמיע קול, וק"ו
 בחול. דברי הרב קצז-קצח - מ"צ).

קידוש לבת כסגולה

ש: האם מכיוון שלא עשו לבת סעודת הודיה לכבוד הולדתה זה מעכב זיווג, ולכן יש
 בזה סגולה להשלים הסעודה עכשיו?
 ת: הבל (פעם נשאל את הגר"ח קניבסקי: הייתי בלאס-אנג'לס, והיה שם בבית הכנסת קידוש
 בשבת על בת שהיא כבר בגיל כ"ה שנים, כי לא עשו קידוש בזמן לידתה, ובשם אביו הקהילות
 יעקב אמרו שלכן לא הולך לה בשידוכים... אמר הגר"ח ק: "מי המציא זאת, וכי לא הייתי שומע
 זה בבית? מעולם לא אמר לעשות קידוש במשפחה!" דרך שיחה א לג. וכן כתב הגר"צ מוצפי
 בשו"ת דורש ציון: זה שקר גמור, ואמותינו לא עשו עבון קידוש והן נשואות באושר - מ"צ).

ציוד של זוג גרוש

ש: האם מותר לקנות ריהוט ושאר ציוד של זוג שהתגרש או יש בזה עין הרע?
 ת: אין שום בעיה.

שמות כפולים

ש: שמעתי שראוי לא לקרוא לילדים שמות כפולים, כגון שלמה יעקב או חנה חיה.

זה נכון? מה הסיבה?

ת: אין בזה שום בעיה. וכך נהגו רבים בגדולי הדורות (אמנם כן מובא בשם החזון איש, כי אם אינו נקרא לאחר מכן בשני השמות אין לשם הנסתר משמעות, ואף נכנס לבעיות הלכתיות, כגון שמו בגט. פאר הדור ח"ד עמ' ר. שו"ת תשובות והנהגות א תרח. אך מרן הרב קוק בעזרת כהן ס' כח כותב שאין בעיה, שהרי משה רבינו היו לו הרבה שמות ונקרא רק באחד, וכן יתרו, וכן שלמה המלך. גם לאחיינו של החזון איש, הג"ר חיים קניבסקי, יש שלושה שמות: שמריהו יוסף חיים - מ"צ).

לידה בשבת

ש: בנינו נולד בשבת, כמובן בחילול שבת. האם זו סגולה או דבר לא טוב?
ת: זה מותר לגמרי (וכן שו"ת דורש לציון להגר"צ מוצפי: לא עבירה ולא סגולה - מ"צ).

יין סגולה

ש: מה זה "יין סגולה" לפרנסה, זיווג ובריאות?
ת: אין לזה מקור. כמובן, אם הכסף הולך לצדקה, ודאי טוב (עיין נר באישון לילה עמ' 159 - מ"צ).

חית מחמד וזיווג

ש: האם זה נכון שהחזקת חית מחמד בבית מעכבת זיווג?
ת: לא נכון.

העברת סכין

ש: אם זה נכון שאין להעביר סכין מיד ליד אלא יש להניחו על השולחן ושהאדם האחר ייקחנו?
ת: לא נכון (עיין נר באישון לילה עמ' 240 - מ"צ).

סגולה לכיסוי ראש

ש: אשתי לא רוצה לחבוש כיסוי ראש. יש איזו סגולה כדי שתעשה?
ת: לדבר אל ליבה (וכן שו"ת דורש ציון להגר"צ מוצפי: אין סגולות. תעבוד ותצליח להסביר לה - מ"צ).

נישוק ילד

ש: שמעתי שאסור לנשק לתינוק את כף הרגל. זה נכון? מה המקור? מה הסיבה?
ת: הבל.

בגד של נפטר

ש: האם אני יכולה ללבוש לאירוע בגד יפה של אשה שנפטרה? אמרו לי שזה יכול להעביר לי אנרגיות שליליות.
 ת: שטויות (אין בעיה בלבישת בגד נפטר מלבד נעליו שנעל בשעת הפטירה. גשר החיים ח"א ח ב - מ"צ).

נאמנות אשתו

ש: עקב מתחים בשלום בית התייעצתי עם אדם שטוען שהוא מקבל מסרים מן השמים, והוא הודיע לי שאכן אשתי בגדה בי. מה לעשות?
 ת: להתנתק מיד מאותו אדם, וללכת אתה ואשתך ליועץ נישואים.

סגולה לקניית דירה

ש: האם קניית מזוזות מראש היא סגולה לקניית דירה בקלות?
 ת: לא (וכן שו"ת דורש ציון להגרב"צ מוצפי: אין בזה שום סגולה - מ"צ).
 ש: שמעתי שאמירת על נהרות בבל היא סגולה למציאת דירה?
 ת: כל אמירה של תהילים מביאה ברכה (וכן בשו"ת דורש לציין להגרב"צ מוצפי: זו סגולה למציאת שכל - מ"צ. ועיין נר באישון לילה ערך תהלים עמ' 355, שהזכות מביאה ברכה ולא האמירה).

מקלחת בלילה

ש: האם נכון שמקלחת חמה אסורה אחרי חצות?
 ת: לא (וכן בשו"ת דורש ציון להגרב"צ מוצפי: שקר וכזב - מ"צ).

צום מוחלט

ש: יש שיטה של צום מוחלט Inedia בלי לאכול כלום ולהיות ניזון מאוויר, מאור ומאנרגיה אוניברסלית? יש נוהגים כן כבר שנים ומחזיקים מעמד?
 ת: הבל. אדם זקוק למזון ולשתיה, הטוענים שלא אוכלים מרמים ואוכלים בסתר. ניסוי רפואי מבוקר אצל ראש הכת הופסק אחרי כמה ימים כיוון שהגיע לשלב מסוכן. תלמידים משלימים סכומי עתק עבור הסמינרים שלה. שלושה תלמידים תמימים מתו מרעב (Skepdic.com).

סגולה ניקוי בית-הכנסת

ש: שמעתי שיש סגולה לזיווג לנקות בית-כנסת?

ת: כל מצוה שאדם עושה מביאה ברכה (וכן הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון: סגולה לא ידעתי, אבל מצווה ידעתי - מ"צ).

אמירה 40 יום

ש: מה כדאי לומר בתור סגולה לפרנסה 40 יום?
ת: תהילים ולא דווקא 40 יום (וכן כתב הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון: לקרוא תהילים כל החיים. ועל מנהג 40 יום בכותל המערבי, אמר הגרי"ש אלישיב שכל תפילה בכותל המערבי שלא זזה ממנו שכנה - היא סגולה ולא ידוע מקור למנהג 40 יום דוקא. השקדן ב 109 - מ"צ).

פיטום הקטורת

ש: האם לקחת על עצמי בתור סגולה אמירת פיטום הקטורת?
ת: תשובה, תפילה וצדקה (וכן שו"ת דורש ציון להגרב"צ מוצפי: תתחיל ללמוד הלכות, ואל תחפש סגולות - מ"צ).

אמא מכשפה

ש: הייתי בקשר שידוכים עם בחורה והפסקנו, אך אמה עוסקת בכישופים, ומאז שנפרדנו יש לי מזל רע. מה לעשות?
ת: הבלים. היא לא עוסקת בכישופים. אך אם היה זה באמת כישוף - אז לומר תהילים (נר באישון לילה 166-170 - מ"צ).

הינומא

ש: האם הינומא של כלה היא סגולה לזיווג?
ת: לא (וכן שו"ת דורש ציון להגרב"צ מוצפי - מ"צ).

לילית

ש: שמעתי שלילית, אשתו של השטן, היא השולטת ביצר העריות, ואם מזכירים את שמה היא מקבלת כח והשפעתה בעולם גדלה. מה ניתן לעשות כדי להחלישה?
ת: הבלים. אלא לקיים מצוות וללמוד תורה, ובמיוחד ספרי אמונה ומוסר.

נעלת מזל

ש: שמעתי שעל פי הזוהר יש מזל נעול, קשור ואפשר לפתוח אותו בעזרת קמיע של הצדיק משטפנשט. זה נכון?

ת: אכן הוא היה צדיק וקדוש ונפטר לפני 70 שנה. אבל נעילת מזל זהו הבל שאין לו מקור (וכן נשאל על מזל נעול הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון, והשיב: שקר, שקר ושקר - מ"צ).

ציפורניים לתינוק

ש: איפה כתוב בתורתנו הקדושה שאסור לגזוז ציפורניים לתינוק 40 יום וכן להוציא מן הבית ולתלות בגדיו בלילה?
ת: לא כתוב (וכן כתב הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון: שקר, שקר ושקר. לא תורתנו ולא קדושה - מ"צ).

עין הרע

ש: האם זה נכון שאדם יכול לזרוק עין הרע על אדם או בהמה, או יכול על ידי מבטו עליו לגרום לו נזקים?
ת: אמונה תפלה הנפוצה אלפי שנים במיוחד מסביב לים התיכון. היא נובעת מהפחד מהזולת ומהסקה למפרע (Posthoc), כלומר: אדם זה הביט וזמן קצר לאחר מכן הוא חלה. יש אומרים שמקור אמונה זו בהתנהגותם הטבעית של קופים, ששליטתם זה בזה מתבטאת במיקוד המבט או להיפך בהפנייתו ממנו. Skepdic (com). בגמרא עין הרע היא דבר אחר: השפעה חינוכית רעה של אדם על חברו, בלתי מודעת למשפיע ולמושפע (עין איה ברכות כ. רמב"ם הלכות דעות ו.א. עיין נר באישון לילה 251 - מ"צ).

שינה בלי גרביים

ש: שמעתי שאסור לישון עם גרביים. אבל קר לי?
ת: אין שום דין כזה. אדרבה זה יותר צנוע (כותב המשנה ברורה ב סק"א שיש ללבוש את הגרביים תחת השמיכה. אלא מדובר במדינה בה הולכים בגרביים. במדינת ישראל הולכים ללא גרביים, וגם מכובד ללכת ללא גרביים, לכן אדם יכול ללבוש גרביים מחוץ לשמיכה. הכל תלוי במקום ובזמן. כתוב בב"י או"ח ס' צא שחייבים להתפלל יחף, כי בארצות ערב כשנכנסים אל המלך נכנסים יחפים, לאות הכנעה. ועיין משנה ברורה שם ס"ק יג. וכותב ערוך השלחן סימן ב' סעי' א, שברגליו אין קפידא - מ"צ).

סגולה לבת זוג

ש: יש סגולה טובה למציאת בת זוג?

ת: א. שדכן טוב. ב. תשובה, תפילה וצדקה.

סגולה לחינוך

ש: האם יש סגולה לילדים צדיקים?

ת: חינוך טוב (וכן שו"ת דורש ציון להגר"צ מוצפי: אין סגולות ופטנטים. בשביל חינוך עובדים ומשקיעים. והגר"ח קניבסקי סיפר כמה פעמים למבקשים ממנו ברכה לילדים את המעשה באחד שבא להגרי"ז סולוביצ'יק - הרב מברסק - וביקש ברכה שבנו יהיה ת"ח וירא שמים ואמר לו שתלמיד חכם יהא כפי מה שילמד עמו, וירא שמים יהיה לפי הדמעות שהאמא תוריד עליו. מנחת תודה עמ' פט - מ"צ).

שברי כוס החופה

ש: האם יש סגולה לשמור את שברי הכוס שמתחת החופה למציאת חתן?

ת: אין לזה מקור. אפשר לעשות מהם מה שרוצים (והשיב הגר"ח קניבסקי: "לא שמענו". סגולות רבותינו 232 - מ"צ).

כתובה פסולה

ש: האם יתכן שאין לנו שלום בית ואין לנו ילדים כי הכתובה פסולה?

ת: אין לזה מקור קדום. אבל לגופו של עניין, כמובן צריך כתובה כשרה (עיין שו"ת משנה הלכות יד פו - מ"צ).

החזקת טלית בחופה

ש: האם זה נכון שהחזקת טלית בחופה היא סגולה לזיווג?

ת: אין לזה מקור (וכן השיב הגר"ח קניבסקי. סגולות רבותינו 218-219 - מ"צ).

חלה של חתן

ש: מה המקור לכך שאכילה מחלה שהחתן בצע היא סגולה לזיווג?

ת: אין מקור.

פינת שולחן

ש: האם זה אמת שהיושב בזווית השולחן לא יתחתן?

ת: אין דבר כזה (וכן השיב הגר"ח קניבסקי. סגולות רבותינו 223. וכן שו"ת ודרשת וחקרת ה"א"ע כב - מ"צ).

בגד צדיק בחופה

ש: האם יש מנהג לחתן ללבוש בגד צדיק תחת החופה?
 ת: אין לזה מקור. כך נהגו חסידי חב"ד ללבוש בגד של הרבי האחרון (ואפשר להסביר ע"פ מה ששאל החת"ס: הנה כתיב "את בגדי עשו בנה החמודות", בראשית כז טו, מה משמיענו בזה? ותירין: "נלע"ד דמשמע בירושלמי [במ"ק] דמלבושיו של אדם נאצלים מקדושתו של הלוּבש, והוא הדין בהיפוך, והלוּבש אותם אחריו יאצל עליו מאותו רוח לטוב ולמוטב, בסוד אשר ילבשם תחתיו מבניו" חת"ס בראשית כז לו. ובהגהות שער יוסף שם כתב, שכוונת החת"ס בירושלמי מועד קטן, הוא אותו מאמר שבירושלמי נדרים פ"ט ה"א: "מקלו של רבי מאיר היתה בידי והיא מלמדת לי דעה". מובא בשו"ת ודרשת וחקרת ה"א"ע יח - מ"צ).

השם טל

ש: קראנו לבתנו טל אך אמרו לנו שזה לא שם טוב כי הוא קצר ולכן אינו בעל עומק רוחני.
 ת: הבל (הרי יעקב אבינו קרא לבניו בשמות עם שתי אותיות - דן וגד. פסקי שלמה ב 228 - מ"צ).

ריפוי מרחוק

ש: האם טיפול מרחוק בחולי גוף ונפש על ידי העברת אנרגיות הנקרא הילינג, זוהי דרכה של יהדות?
 ת: מבחינה מדעית זה הבל, לכן מבחינה הלכתית זה דרכי אמורי (נר באישון לילה 120 - מ"צ).

שילוח הקן ושידוך

ש: שמעתי שיש סגולה למצוא בן זוג, לבנות שובך בחצר ולקיים שילוח הקן. כדאי?
 ת: לא כדאי. יש אומרים שיש בזה אכזריות כיון שאינו זקוק לביצים. אלא תשובה, תפילה וצדקה (שו"ת שאילת שלמה א שצו. ספר שלח תשלח עמ' לח - מ"צ).

עלייה לתורה

ש: יש סגולה לזיווג לעלות לתורה בפרשת: "והוא אשה בבתוליה יקח" ועוד. האם זה מותר או שימוש בדברי תורה שהוא אסור?
 ת: מותר. הכוונה שזכות המצווה תסייע לו (וכן השיב הגר"ח קניבסקי: איסור אין בזה. סגולות רבותינו 224 - מ"צ).

אבן סיטרין

ש: האם לשים אבן סיטרין בארנק כדי להתעשר זו עבודה זרה?
ת: זה דרכי האמורי (עיין נר באישון לילה, ערך גבישים עמ' 80 - מ"צ).

סגולת פתילות חנוכה

ש: שמעתי שיש סגולה לזיווג לקחת השמן והפתילות שנשארו בחנוכייה, לשרוף ולעבור עליהם 7 פעמים. מה המקור?

ת: הבלים (וכן כתב הגרב"צ מוצפי בשו"ת דורש ציון: לא שמעתי על כך - מ"צ).
[אגב, בעניין שריפת הפתילות, כתוב בשולחן ערוך (או"ח תרעז, ד): "הנותר ביום השמיני מן השמן הצריך לשיעור הדלקה, עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו, שהרי הוקצה למצותו". והפוסקים הוסיפו, שכמו כן צריך לשרוף את הפתילות שבלוע בהם השמן. והטעם שצריך לשרוף, שלהניחן לשנה הבאה לנר חנוכה אסור שאנו חוששים לתקלה, ואפילו להניחן בכלי מאוס שודאי לא יבוא לאכלו ג"כ אסור שאנו חוששים שמא יבוא לדלוק וליהנות הימנו (עיין בטור שם ובמ"ב ס"ק יט).
אם כן, לכאורה כיון שאין צורך לשרוף אותן מן הדין, רק משום חשש לתקלה שישתמש בהם צריך לשרוף, גם כשקוברן או מניחן בתוך שק **וזרקן** לים או לאשפה וכדומה מועיל.

ומובא בפירושו על פרקי אבות 'אז יאמרו' להג"ר יצחק אהרן גאלדבערגער, דיין ור"י לחסידי פאפא (עמ' קלא-קלג) שהוא דן בעניין זה עם האדמו"ר מפאפא, כשראה אותו פעם באישון לילה שמטריח עצמו לשרופן בחצר, והיה מהפך במקל בתוך המדורה שיהיה כלה ואבד עד שיהיה לאפר. אמר הג"ר גאלדבערגער שאולי לא חייב לשרופן כשם שמותר לזרוק חוטי ציצית שנפסקו במקום לא מגונה, או לגונזן כמנהג המדקדקים (שו"ע ורמ"א או"ח כא, א), או כשם שמותר לכרוך חלה בנייר ולזרוק לאשפה אם קשה לשרופה כדי לא יבואו לידי תקלה בה (מהר"י שטייף הובא בתשובות המאור. וכן מובא במועדים וזמנים ז, קעז, וציין לדברי החזו"א דמאי טו שכתב שמשום הכי מקילים בתרומה טמאה שזורקים לאשפה, לפי שטורח לנו לשרוף. ועיין שו"ת מנחת יצחק ד, ג). והשיב האדמו"ר מפאפא, שאולי נכונים דבריו, מכל מקום כיון שחז"ל נקטו הלשון "לשרופו" רוצה אני לקיים את החיוב כמו שאמרו חז"ל, ומשום הכי אני מקפיד שיהיה נשרף לגמרי. וכן המנהג אצל כמה חסידים ואנשי מעשה לשרופן ברוב עם.
אבל כל זה לא קשור לסגולה - מ"צ.]

